

Излази тромесечно
Година V • Број 15
Јесен 2013

БУДИЛНИК

Лист Геронтолошког центра „Нови Сад“
Бесплатан примерак

200 година од рођења Петра II Петровића Његоша
Разговори са др Тајаном Николић и госпођом Мирјаном Витјук
Живахна и са 127 година
Наше здравље - Сексуална активност у зрелом добу живота

САДРЖАЈ:

РЕЧ УРЕДНИКА.....	3
АКТУЕЛНОСТИ.....	4
Избор најлепше терасе.....	4
Митровчанке у гостима.....	4
Рођендани.....	5
Изазови реформе социјалне заштите.....	5
Посета из Нове Горице.....	6
Сајам социјалне заштите у Београду.....	6
Посете Кола Српских сестара.....	7
Састанак Актива стручних радника.....	8
Отворена врата.....	8
Отворена „Сунчана јесен живота“.....	8
На цветну осмех сунца: дан је.....	9
Турнир у шаху.....	10
Изложбе.....	10
Мудрост света – културе старења.....	11
Живахна и са 127 година.....	11
Најновија дешавања у клубовима за старија и одрасла лица.....	12
Отварање клуба у Бегечу.....	12
Књижевно дружење песника клубова Геронтолошког центра Зрењанина и Новог Сада.....	12
Песнички кутак.....	13
Цветна хармонија.....	13
Гостовање чланова литерарне секције клубова у библиотеци Дома на Лиману.....	14
ИСКУСТВА.....	15
Разговор с госпођом Мирјаном Витјук.....	15
Разговор с докторицом Тајаном Николић.....	18
НАШЕ ЗДРАВЉЕ.....	19
Сексуална активност у зрелом добу живота.....	19
Ликовна азбука.....	20
Капител.....	20
БЕЛЕЖИМО.....	21
200 година од рођења Петра II Петровића Његоша.....	21
Клуб.....	23

„Будилник”, интерно гласило Геронтолошког центра „Нови Сад”

Издавач: Геронтолошки центар «Нови Сад»; Фрушкогорска 32, 21000 Нови Сад

Телефони: +381 21 450 266; +381 21 6 350 542; Факс: +381 21 6 350 782;

web site: www.gerontns.rs; e-mail: gerontns@neobee.net

За издавача: в.д. директор Геронтолошког центра «Нови Сад» др Драган Милошевић

Уредник: Милена Летић-Јовеш, професор

Сарадници у овом броју: Славица Поповић, помоћник директора; Наташа Дрча, организатор стручног усавршавања;

Ружица Рајић и Љубица Убавић, организатори културно-забавних активности;

Нада Јурић и Гордана Павловић, радни инструктори

Интернет презентација: Немања Ђурић

Графичка припрема: Милош Молнар

Штампа: «Атеље Делач», Сремска Каменица

Тираж: 1000 примерака

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

613.98(497.113 Нови Сад)

BUDILNIK : Interno glasilo Gerontološkog centra "Novi Sad" / urednik Milena Letić-Joveš. - God. 3 Br. 8 (2009) -. - Novi Sad : Gerontološki centar "Novi Sad", 2009-. - Ilustr. ; 30 cm

Tromesečno
ISSN 2217-5490
COBISS.SR-ID 263658247

РЕЧ УРЕДНИКА

Имала сам срећу да више година радим у установи која је много више од социјалне заштите. Више је и од установе, као што је и оно што радим, више од посла. То је школа живота, у коју сам стигла у право време. У њој сам научила да се само несрећном човеку, прошлост смеје у лице, да се он у њу загледа, као у искривљено огледало. Тако загледан, изгуби садашњост, једино своје време, оно у којем би могао да буде срећан.

Знају то умни људи који су, улазећи у ову Установу, оставили прошлост иза себе, да би могли да живе, срећнији, у садашњости.

„Ово време је моје“, казала је, у разговору који сам објавила, у неком од старијих бројева, наша корисница, моја учитељица. „Оно време које сам оставила иза себе и није било моје. Припадало је деци, породици, радним обавезама. Оно што долази, не зависи од мене, не могу на њега да утичем. Ово данас, једино данас - јесте моје и само моје време: дишем пуним плућима, срећна сам што сам га доживела. Захваљујем се Богу што ми га поклонио. Сликам, певам, пишем, идем у позориште, на изложбе, концерте...“

„А љубав?“, нисам могла да је не питам. Увек ми је изузетно занимљиво: „Да ли је касно за љубав? Какав је живот без ње?“

„Смешно! За љубав никада није касно. Не постоје године до којих се може волети, па када пређете те године, улазите у временску зону у којој љубав не постоји. Љубав увек постоји, чудесна је у својим радостима, манифестује се у различитим облицима, без обзира на број година! Са тиме нема везу биолошко стање организма, па чак ни когнитивно...“

Љубав никако и никада не зависи од година, зависи више од стечених предубеђења, навика, а највише од осећања слободе и храбрости сваког човека. Храбри људи способни су да живе у садашњости, не беже, нису аутистични. Они, мање храбри, беже у причу о прошлости, или фантазију о будућности. Сетите се Десанке, певала је о љубави и у 92. години живота. Читалац је могао да осети разиграност у њеном срцу. Бранко Миљковић, рецимо, ни у двадесет и деветој, није имао такво срце!“

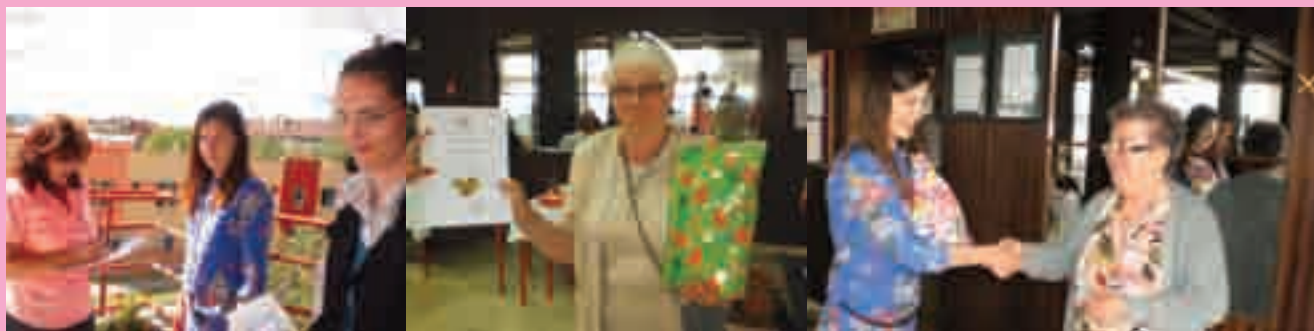
Ех, Десанка Максимовић! Има ли још неко ко се сећа њених стихова исписаних у време када људи нису били ни себични, ни отуђени, као данас, у времену савремених технологија и чудеса, којима се број не зна?

*Не мерим срећу смехом, ни тиме
да ли је чежња моја од његове јача;
срећа је мени кад болно ћутим с њиме
и кад нам срца бију ритмом плача...*

АКТУЕЛНОСТИ

Избор најлепше терасе

Избор најлепше терасе у Дому пензионера „Бистрица“ (Ново насеље), одржан 26. јуна, протекао је у знаку веселости и дружења учесника и посматрача. Жири, у чијем саставу су биле Рада Качар, медицинска сестра РЈ „Кућна нега“ и Дуња Беквалац, педагог (чланови), те председник Бојана Шашић, инжењер пејзажне архитектуре, најлепшом терасом прогласио је терасу Белобрадић Олгице, кориснице у апартману број 308.

С' лева на десно: **Рада Качар**, **Дуња Беквалац** и **Бојана Шашић**; **Олгица Белобрадић** првонаграђена. **Нада Дражић**, другонаграђена.

Митровчанке у гостима

Секција жена „Сирмиум“, из Сремске Митровице, гостовала је у Дому пензионера, на Лиману I. Дружење је протекло у пријатној атмосфери читања стихова из књига које

су објавиле гошће из Митровице, глумачким импровизацијама домаћина, песми. Музичка пратња био је незамењиви **Оливер Стевановић**, који је улепшао и друге свечаности у Установи,

Рођендани

Прослављени су рођендани корисника, у свим домовима за старе, а све у организацији проф. Љубице Убавић и уз подршку радних инструктора: **Наде Јурић, Борке Ћетојевић, Зорице Радујков, Оље Раца, Гордане Павловић и Бранкице Кресић.**

Изазови реформе социјалне заштите

Тридесетог септембра одржана је конференција „Изазови реформе социјалне заштите у АП Војводини“, а у организацији покрајинског Завода за социјалну заштиту и Владе АПВ. На конференцији су разматрани основни правци и резултати реформе социјалне заштите АПВ.

Посета из Нове Горице

Запослени у Дому за старе (сви кадровски профили), у Новој Горици, у два наврата су посетили ГЦ „Нови Сад“ (Дом на Лиману I и Дом на Новом насељу) где су добили исцрпне информације о раду и функционисању наше Установе, уз обилазак и посету корисницима.

Сајам социјалне заштите у Београду

ГЦ „Нови Сад“, учествовао је на Сајму социјалне заштите, који је одржан у Београду. РЈ „Прихватилиште“ представљала је нашу установу. Тамо су се, заједно, као један тим, појавили запослени и корисници услуга, што је био јединствен пример добре праксе и сарадње, у установама оваквог профила. **Драган Тодорчевић**, корисник „Прихвати-лишта“ у Футогу, уручио је министру рада и социјалне политике, господину Јовану Кр-кобабићу, своју властиту креацију, магичну кутију за накит, која се не отвара, док вам

аутор не открије малу тајну. Разнолик и богат садржајем, штанд ГЦ „Нови Сад“, пленио је пажњу сајамске публике. У оквиру Сајма, у Београду, одржано је и излагање на тему „Будућност какву желимо, оно што старије особе говоре“.

Посете Кола Српских сестара

Чланице Кола српских сестара Епархије Бачке, посетиле су Домове пензионера Лиман I и Ново насеље те тако допринеле веселом обележавању Међународног дана старих, а све уз песму певачке групе „Љубе“. Истог дана Дом пензионера, на Новом насељу посетили су представници Центра за промоцију здравља и ученици Средње медицинске школе „7. април“ (Нови Сад).

Састанак Актива стручних радника

Одржан је и састанак Актива стручних радника на којем су, психолози, **Исидора Петковић** и **Маја Бабић**, одржале радионицу о лидерству, а радни инструктори Дома Футог, **Бранкица Кресић** и **Гордана Павловић**, представиле начин рада и своје методе које примењују, у оквиру радионица за дементне кориснике.

Отворена врата

„Отворена врата“ као и увек, облик су промотивних активности РЈ „Клубови за стара и одрасла лица“, те прилика за дружење запослених, у тој радној јединици, са грађанима Новог Сада. Киша и ружно време спречиле су обележавање Међународног дана старих на Тргу слободе, па се она, несметано, преместила у Клуб „Грозда Гајишин“, у Његошевој. Ту су се размењивала искуства, мерио крвни притисак, ШуК, разговарало...

Отворена „Сунчана јесен живота“

Првог октобра, на Међународни дан старих, свечано је отворена и велика манифестација „Сунчана јесен живота“, која ће трајати цели месец октобар. Свечаном отварању присуствовао је и председник Удружења пензионера, господин Момо Чолаковић. У оквиру манифестације предвиђено је одржавање стотину различитих активности: спортске дисциплине (такмичење у шаху, пикадо, домине); песнички матинеи и књижевне вечери, ликовне радионице, излети, посете позоришту, итд... итд) У свим планираним

активностима, као креатори и организатори, подједнако, учествују Домови пензионера и Клубови.

На цвету осмех сунца: дан је

Под тим насловом одржано је такмичење у аранжирању јесењег цвећа у Дому „Бистрица“. Прелепо свеже цвеће, на столовима, у просторијама радне терапије Дома пензионера, на Новом насељу, чекало је руке заинтересованих корисника, који су, уз помоћ своје маште, изабирали цветове и креирали свој замишљени букет. Жири, у саставу проф. **Милена Летић - Јовеш**, председник, др **Снежана Делоик**, члан и **Светлана Васиљевић**, члан, доделио је корисници **Нади Живковић**, прву награду. Њен букет

проглашен је најлепшим, једногласно, јер је освојио максималан број бодова (30). Само један бод мање, добио је букет **Белобрадић Олге**, а, опет, само један бод мање, за трећи по лепоти, проглашен је аранжман **Наде Дражић**. Уз песму и смех, др **Снежана Делоик**, уручила је захвалнице награђенима, као и и пригодне поклоне.

Турнир у шаху

Истог дана, у истој згради, просторијама Клуба пензионера, одржан је екипни турнир у шаху. Прво место освојила је екипа Клуба „**Прва војвођанска бригада**“; друго место екипа Клуба „**23. октобар**“, а треће место је освојио домаћин, Клуб пензионера „**Ново насеље**“.

Изложбе

Другог октобра отворена је продајна изложба креативних радова корисника Дома пензионера, у Футогу. Изложбу је отворио корисник **Душан Сремчев**.

Мудрост света – културе старења

Од 3. до 13 септембра одржан је интернационални скуп у Берлину, под називом „Мудрост света – културе старења.“

2013. је, у Немачкој, проглашена годином науке. И, пре свега, посвећена је демографским темама. ILB (Интернационални литерарни фестивал Берлина) се определио да овој теми да посебан значај, на начин спајања науке и литературе. Позвани су међународни ауторитети који се баве питањима старења и писци који, у својим делима дотичу теме повезане са трећим добом живота. Они су говорили о личним искуствима и представљали однос који имају њихове културе према последњој фази човековог живота. Разговарали су на теме: „Креативност и старост“, „Године и емоције“, „Однос старења и квалитета живота“.

Публика је бесплатно пратила све програме у берлинској Палати фестивала. Могли су се чути и одговори на питање како аустралијски Аборџини гледају на старење, те зашто просечни становници Јапана и Израела живе дуже него људи у другим земљама, како се одвија комуникација и друштвена брига о старима и са старима на Куби. Колико је књижевност утицала на европски концепт према старењу, те колико треба да се он измени с обзиром на то да Европа постаје континент са највећим бројем старих људи.

Живахна и са 127 година

Алмихан Саит са северозапада Кине најстарија је особа у тој земљи и према подацима Кинеског геронтолошког друштва има 127 година. Рођена је 25. јуна 1886. године, и живи у округу Схуле. Удала се 1903. године и сада има 40 унучади. Алмихан Саит има 127 година. Старица је испричала како највише воли децу и често се игра са њима. „Драго ми је да сте дошли код мене. Моја деца ме третирају веома добро и они ме воле и поштују“, рекла је Алмихан. Старица је увек весела и каже како је довољно здрава да се брине о себи. „Могу да се бринем о себи, а чак могу да идем и далеко“, изјавила је Саит. Иако не може да ради неке теже послове, свакодневно храни живину. Стодвадесетседмогодишња бака има добар апетит. Истиче како не воли да пије топлу воду, већ хладну и то ону из бунара у свом дворишту. „Никада нисам била у болници. Примила сам само једну инјекцију код куће када сам била прехлађена. Једном сам узела неке лекове, а затим је мој слух ослабио“, рекла је Алмихан. Каже, воли увек да буде пристojно обучена, али и да пева, нарочито љубавне песме.

Најновија дешавања у клубовима за старија и одрасла лица

Отварање клуба у Бегечу

Једанаестог јула отворен је шеснаести клуб за стара и одрасла лица у Бегечу. Из буџета Града Новог Сада, као и из МЗ Бегеч издвојена су средства за изградњу и опремање објекта површине 180 метара квадратних. Отварању су присуствовали представници Града Новог Сада, представници Месне заједнице Бегеч, представнице Геронтолошког центра „Нови Сад“, представници Удружења пензионера Града Новог Сада и представници Удружења инвалида пензионера Града. Градоначелник Новог Сада, **Милош Вучевић** и председник Савета МЗ Бегеч, **Живан Васић** отворили су Клуб „Пролеће“. У организацији отварања клуба учествовале су чланице стручног тима РЈ Клубови Геронтолошког центра „Нови Сад“.

Љубица Влах, чланица литерарне секције клубова, написала је за ову прилику пригодну песму, коју је посебно похвалио и градоначелник.

Књижевно дружење песника клубова Геронтолошког центра Зрењанина и Новог Сада

Седамнаестог септембра чланови литерарне секције клубова „Љубитељи лепе речи“ угостили су песнике из зрењанинског клуба. Књижевни скуп је одржан у Клубу „Ново насеље“ где су домаћини припремили топао дочек, обрадовавши госте из Баната са великом тортом и домаћим пецивом, а Мирјана Каиш, чланица секције жена из Каћа, поклонила им је своје креативне радове у виду кутија, рамова за слике и украсних футрола за флаше.

Гости и домаћини уживали су у размени стихова и у извођењу музичких нумера талентованих чланова музичке секције из Зрењанина и чланова хорске секције из Новог Сада.

Песнички кутак

У Клубу „Грозда Гајшин“ одржано је окупљање литерарне секције „Љубитељи лепе речи“ на ком су чланови секције читали своје песме. Пријатно дружење уз поезију, обогатио је и звук хармонике Радивоја Радосављевића, младог ученика музичке школе „Јосип Славенски“.

Цветна хармонија

У оквиру манифестације „Сунчана јесен живота“ одржано је такмичење у аранжирању цвећа под називом „Цветна хармонија“. Домаћини су били Клуб „Слана бара“.

Стручни жири, који су сачињавале сликарка из Удружења „Ликум“ **Мелита Иванић**, аматерска сликарка **Јасмина Михајловић** и професионални аранжер **Љубиша Степанов**, изабрао је најбоље икебане.

Прво место освојила је **Наташа Фајин** из Клуба „Раднички“, **друго место** припало је **Добринки Обровски** из Клуба „23. октобар“, а **треће Дани Марковић** из Клуба „Слана Бара“. Такође, **награду за креативност** добила је **Борка Живановић** из Клуба „Олга Петров“, а **специјалну награду Љубица Влах** из Клуба „Ново Насеље“.

Гостовање чланова литерарне секције клубова у библиотеци Дома на Лиману

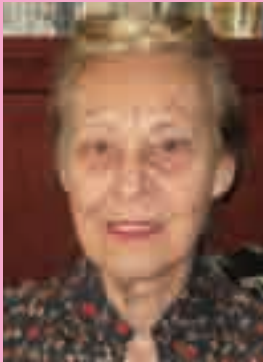
У септембру је настављена литерарна сарадња клубова и дома геронтолошког центра. *Олга Грачко* и *Грана Радонић*. Чланице секције „Љубитељи лепе речи“, презентовале су своју поезију окупљеним корисницима Дома, у библиотеци на Лиману.

ИСКУСТВА

Разговор с госпођом Мирјаном Витјук

<https://www.facebook.com/notes/milena-letic/razgovor/10151818035088249>

– Прошле јесени сам се вратила стиховима које сам писала као дете, а после ме живот смантао, па нисам могла ништа да пишем, нисам имала времена – каже М.В.

Осамдесет и осам јој је година.

– Ноћу се пробудим, седнем и пишем, а ујутро не знам како сам то успела!

– О чему пишете?

– Пишем песме о ономе о чему сам у току дана размишљала. Осим тога пишем и свој лични дневник. Пре подне прегледам новине и у свој дневник уписујем о свему што се дешава. Слушам и вести. Уписала сам и оно што се десило у Египту... Запалили су толико коптских цркава, а сваки споменик културе треба да се чува - одмахује руком, огорчена. А све ово што се дешава у Сирији!

– Хајде да причамо о нечему лепшем. О детињству, о љубави, нпр. – предлагем.

– Ех, о детињству! Да, лепо је било. У основној школи на селу недељом на богослужењу сам читала апостоле. Знате, у цркви, између публике и олтара дете чита, или пева. Хришћанство дечију душу сматра чистом. Зато сам често читала у цркви. Мајка је била лекар, службовала је по селима. У селу сам завршила основну школу. Волела сам руски народ и почела да учим руски језик. После основне школе преселила сам се у Нови Сад и наставила да га учим у гимназији. Када је започела окупација, 1941. године, у мојој шеснаестој години, знала сам руски језик. И тако, учећи, упознала сам Руса, свог будућег супруга.

– ?!

– У Новом Саду је, тада, постојао ђачки корзо. Био је на страни улице на којој је сада Градска кућа. На његовом крају, сећам се добро, била је једна књижара. Ту смо шетали ми, гимназијалци. На оној страни где је Хотел „Војводина“ шетали су одрасли. Милетићевог споменика није било. Ту се, пре почетка Његошеве улице, преко пута Католичке цркве, налазио један други споменик који је после порушен. То је историја људског рода: рушење старих и изградња нових споменика и грађевина.

– Ту сте упознали супруга?

– Пре одговора испричаћу вам неке детаље из тога времена. Знате, у то време, као ученик, нисте се смели налазити на новосадским улицама, лети после 20 сати, а зими после 19 сати увече. Ишла сам у гимназију, било је то ратно време, други светски рат се нагло ширио, а ми, гимназијалке смо шетале после наставе у школи. Биле смо обучене у ђачке униформе, које су се разликовале по узрастима од првог до четвртог, а затим од петог до осмог разреда. Имале смо и ознаке на левом рукаву изнад лакта. У биоскоп нисмо могле ући без писмене дозволе разредног старешине за тај биоскоп, тај дан, тај филм и то време. Потписана, дозвола се носила у џепу. За сваки случај. Ако би наишао неки професор и упитао шта радимо ту?! Ако нисмо имале дозволу уследила би казна – укор разредног старешине.

– А шта сте све радиле?

– Много смо читале. Не само обавезну литературу. Док смо шетале, препричавале смо једна другој прочитане књиге, препоручивале... нисмо губиле време. Није била реч само о књигама. Била је реч и о ручним радовима, везу...

– И?

– И, онда, добро се сећам, као да је данас било: тридесети мај 1941. Да. На тај дан упознала сам свога Руса. Наравно, рођен је у Војводини, дете руских емиграната, гимназијалац, као и ја. После смо завршили исти факултет, грађевински, у Београду, одсек хидроградње. Будући супруг и ја добили смо, са још десет кандидата, стипендију од Покрајинског Извршног Већа САП Војводине, са условом да после завршених студија грађевинског факултета радимо у водним заједницама, десет година, на мелиорацијама земљишта. Удала сам се за њега, одмах после положеног првог испита. Пре грађевине студирала сам годину дана медицину, у Сегедину. Када су са факултета истерали Јевреје, Србе и Роме, вратила сам се у Нови Сад радила у апотеци Градске болнице. Након ослобођења града, јавила сам се у партизане и била сам распоређена као медицинар у војну болницу 3. Југословенске Армије, где сам на хируршком одељењу била инструментарка операционе сале. Тада сам примљена у СКОЈ. У болници сам радила до демобилизације ради студија, октобра 1945

- Били сте скојевка?! Она девојчица из цркве?

- Да, да: и скојевка. Знате, комунистички морални кодекс је, по мом мишљењу, врло близак хришћанским постулатима: не повреди ближњег, буди праведан, солидариши се са другим људима... За себе кажем: ја сам хришћански комуниста. Помжем где год могу! Ево, овде, у Дому, носим новине у Клуб. Поштујем личност сваког запосленог радника и корисника, помажем сваком где год је могуће. Понашам се онако како то захтева постулат источно-православне цркве: „Љуби ближњег свога као самога себе“. Ценим личност и приватност свакога, као што сам увек то у животу чинила.

- Како је тај хришћански комунизам функционисао у вашем браку?

- Били смо венчани код матичарке, у Београду, у грађанском браку. Брак к'о брак. Наш брак је био пун слоге, љубави и разумевања, као и пословне сарадње на радном месту. Радили смо у истој водопривредној установи.

- Били сте запослени цело време?

- Да, радила сам и у водопривреди, затим у урбанизму, а потом у просвети, у грађевинској школи, где сам осим о предметима из хидротехнике, ради опште културе и васпитања, ученицима говорила: Књиге не читате само због садржаја, већ и да научите чист српски језик. Понеки пасус читајте наглас, да вам се уста навикну да изговарају баш те речи. Научите да говорите! А у вези струке говорила сам им да не уче за оцену, или мене, него за себе. Једном ученику мађарске националности сам набавила уџбеник на мађарском језику, јер ће касније на терену имати раднике који су мађарске националности. Завршила сам радни век у Институту за водопривреду Пољопривредног факултета у Новом Саду, на трансферу са привредом.

- Шта данас радите?

- Устајем у шест часова, после јутарње тоалете и доручка у соби, читам дневну штампу (Блиц, Дневник и Политику). Све значајније вести вадим и записујем касније важне податке из штампе, радио и ТВ вести, затим водостај Дунава и податке о временским приликама код нас и у свету, излазак и залазак сунца, али по времену, без померања казаљки. Слушам музику...

- Коју?

- Оперске арије које нису тешке, суботом бирам евергрин, народну музику – све оно што је музика, а не само свирка... мада се све променило, радио и тв-програми нису оно што су били... Уопште, сви јуре за неком индивидуалношћу, влашћу и новцем...

- Ви сте председник Савеза удружења бораца Народно ослободилачког рата на Лиману И ?

- Да, и осим састанака по месним заједницама, Савез бораца обележава годишњице у Дому ЈНА...

- Пратите редовно све вести и догађања?

- Да, да.... иако не верујем да ће се обновити Југославија, ако се и обнови биће то под другим именом... радујем се азијским утицајима на Србију, радујем се што су стратешки партнери Србије, управо Русија и Кина. Осећам негодовање према Западу, већ одраније, посебно од бомбардовања од стране НАТО.

Мирјана признаје да за кување није имала времена, правила је само рођенданске торте, али је сачувала писане рецепте своје мајке и свекрве. Сестра од ујака, Вера, била је удата за Војислава Костића, којег је, некада, у телефонским разговорима, називала ЗК (композитор, кулинар и књижевник) . Од њих је добила Вокијев кувар.

Растајемо се, уз Мирјанину песму:

Волим Нови Сад
Свој рођени лепи град,
Какав је био некад
И какав нам је сад.

Јутром, у небо плаво
Кажем: Нови Саде, здраво
Нека ти је срећан дан
Ведар и раздраган.

Кад сунце увече зађе
И светли месец изађе
Кажем: Лаку ноћ, граде
Мој драги, Нови Саде!

Разговор с докторицом Тајаном Николић

Сматрам да услуге здравствене заштите, у нашој Установи, могу бити боље. Број здравствених радника у вези је са нормативима у здравству и установа није у могућности да ангажује већи број радника на терет РЗЗО, речи су др Тајаном Николић.

МЛ: Каква је улога здравства у установи социјалне заштите као што је ова?

ТН: Пре је организација била другачија. У току реорганизације дошло је до промена. Сада је здравствена заштита чврсто повезана у једну организациону целину. Хијерархијски то исправно функционише, на релацији од медицинске сестре, преко лекара, физиотерапеута, па до руководиоца РЈ. Све је то условљено већим потребама корисника услуга ГЦ за здравственом заштитом и негом.. У годишњем извештају то се јасно види. Приликом пријема, када се изјашњавају, у вези са разлогом зашто су дошли у Установу, корисници обавезно наводе да су, за такву њихову одлуку биле примарне услуге здравствене заштите.

МЛ: Које све здравствене услуге пружамо?

ТН: Све услуге примарне здравствене заштите: прегледи лекара приликом пријема, одговарајућа терапија која се прописује и даје у Установи (пер ос, парентерална терапија и све остале) У нашој Установи, у свим домовима, корисници имају могућност физикалне терапије коју проводе физиотерапеути, уз упуте физијатра, који прегледа корисника и прописује одговарајућу терапију. Наши лекари, у свим домовима, свакодневно, обављају визите, када прегледају кориснике смештене у Установу и, на основу увида и закључака, у току визите, прописују терапију и, евентуално, ако сматрају да треба шаљу кориснике на додатне специјалистичке прегледе, или, евентуално, на болничко лечење.

МЛ: Колико лекара ради у ГЦ „Нови Сад“?

ТН: Укупно, у свом домовима ради осам лекара, међу којима је пет лекара опште праксе, један специјалиста опште праксе, један неуролог и један физијатар. Треба напоменути да пружамо и услуге стоматолошке заштите (запослени су, за стално, један стоматолог и једна стоматолошка сестра). Педесет и четири стално запослене медицинске сестре помажу лекарима, оне су распоређене по одељењима, где раде на услугама здравствене неге и на пословима здравствене заштите корисника (деле прописану терапију, укључују инфузије, раде замену катетера, дају клизме, превиијају декубиталне и друге ране и обављају све остале послове, по налогу лекара).

С обзиром на бржи начин живота (сродници раде све више и све дуже), корисници очекују да, на једном месту, добију здравствену услугу и, на тај начин, ослободе обавеза своје блиске сроднике. Некада је психосоцијална подршка у установама социјалне заштите старије популације била доминантна, а сада су, због све израженијих здравствених тешкоћа, здравствене услуге добиле другачији значај. Постале су незаобилазне.

Разговарала: Милена Летић-Јовеш

НАШЕ ЗДРАВЉЕ

Сексуална активност у зрелом добу живота

Иако су криза, брз начин живота и све захтевнији послови и обавезе, учинили да се сексуална активност смањује свуда, па тако и у Србији, тешко је рећи који је оптималан број сексуалних односа за који би се рекло да спада у нормалан.

- Под нормалом се подразумева сексуални однос од два до три пута недељно, па до једном годишње. То звучи као огроман распон, али клинички - то је тако. Под ненормалним се посматра ситуација када је неко имао богат сексуални живот од пет односа недељно и када се то промени и сведе на једном годишње. То је онда проблем- – каже уролог Александар Милошевић.

Он додаје да је пракса показала да, у Србији, жене ретко затраже помоћ, када имају проблем у сексуалном животу.

- Највећи број, чак 90% мојих пацијената су мушкарци. Када имају проблем, не могу да га сакрију и зато су упућенији на лекаре. Осим тога, они су ловци по природи и себе потврђују кроз сексуалност и зато, када се појави проблем са потенцијом, желе да га реше на сваки начин. Жене су, међутим, другачије, ретко долазе и свој проблем покушавају да реше саме – објашњава доктор Милошевић.

Лекари и психолози истичу, такође, да мушкарци и жене могу бити сексуално активни, без обзира на године. Сексуална активност код људи никада се не гаси у потпуности, до самог краја живота и може да траје у различитим облицима, све до дубоке старости.

- У основи свега су емоције. Сексуалност је ту пратећи момент. Љубав мора да се развија, гаји и ако она постане навика, нешто што се подразумева, тада и секс постаје навика, што их умртвљује. У западним земљама се старији брачни парови охрабрују да воде

љубав, јер је то добро и здраво, док код нас, у неким срединама са паланачким менталним склопом, тврде сасвим супротно, а у здравим сеоским срединама је то вековима познато и много здравије – казала је за „Блиц“ психотерапеуткиња, Љиљана Клисић.

Највећа преперека сексу данас, код парова свих старосних доби, јесте то што се просечан српски мушкарац осећа инфериорно у односу на то што, на првом месту, сам од себе очекује...

(Пренесено из „Блица“)

ЛИКОВНА АЗБУКА

Црта и пише: Персида Малуцков

Капител

(срп. главица, грч. кефале, лат caput-capitellum, енг. capital, франц. chapiteau, нем. kapitel tal-capitelo)

Капител је архитектонски елеменат, саставни део главе стуба. Капител означава оно место где се оптерећење сводова преноси преко лукова на потпорне стубове. Код формирања капитела преовлађује декоративни елеменат, па се у грчкој архитектури, као најстаријој са овим податком, разликују три стила:

ДОРСКИ СТИЛ

Капител се завршава равном пло-
чом која носи свод, а стуб носи правил-
но распоређене вијуге-удубљења на
стубу.

ЈОНСКИ СТИЛ

Овај стил носи палмете-стилизова-
не листове палме правилног облика и
правилно распоређене између две ва-
луте.

КОРИНТСКИ СТИЛ

Стуб код овог стила је правилно ук-
рашен, али је капител богато декорисан
листовима палме- палметама и цвет-
ним елементима.

БЕЛЕЖИМО

200 година од рођења Петра II Петровића Његоша

Док се политичари сећају великих умова, на себи својствен начин - народ негује живу реч - памћењем исте. Неко мора бити памћење, а то никако не може бити онај ко није дубоко укореван у простор и време, подједнако, снагом и вољом, као што је наш народ укореван.

Нема ниједног места у Војводини у којему не постоји Његошев споменик или улица, дом културе или библиотека. Чак једно цело место носи његово име – Његошево.

Упоран, у својој намери да очува лик и дело црногорског песника и владике, српски народ је, у већини градова, на свој начин, обележио 200 година од рођења Петра II Петровића Његоша. Тако је и, у Градској библиотеци Новог Сада, уприличена беседа. (беседио академик Миро Вуксановић) о песнику, филозофу, политичару и верском поглавару, чији језик тешко да бисмо данас, без речника, лако разумели, али мисао му следимо, верни ономе чему је подучавао, просвећујући свој народ, ма где боравио, у току свог кратког живота. (Умро у тридесет и осмој години, 31. октобра 1851.)

Подсетимо се:

Рођен на Његушима, (13. новембра 1813,) као други син Томе Маркова Петровића, најмлађег брата владике Петра I, и Иване Пророковић. На крштењу је добио име Радивоје, под којим је у народу био познат и доцније, као владика Раде. По завладичењу он се потписивао само својим калуђерским именом — Петар и презименом — Петровић: владика Петар Петровић. Међутим, у народу није био познат као владика Петар него управо као владика Раде. Владиком Петром народ је називао једино његовог стрица. Не зна се тачно због чега је узео додатак Његош, а не Његуш, као што би требало, према имену његовог племена и најужег завичаја. Претпоставља се да је то преузео од стрица владике Петра, који је каткад уз своје презиме додавао Његош, а не Његуш.

Своје прве песме написао је у цетињском манастиру, да би забављао локалне главаре и свештенике. Његош се није редовно школовао, нити је прошао кроз више школе. Код бокељских калуђера научио се само основној писмености. После му је учитељ био Сима Милутиновић Сарајлија, који ни сам није прошао кроз редовне школе. Митолошки речник, наклоност према архаизмима и новим речима, Његош је примио од Милутиновића.

Његово најбоље дело, Горски вијенац, узвишеном дикцијом и обликом, подсећа на грчку трагедију; па ипак је у потпуности самостално и као непосредан производ народног духа и језика. Поред руског, Његош је познавао и француски и италијански, и на тим језицима је читао највеће песнике и мислиоце.

Његошеве речи о поезији, поети, уметности и музи:

- Ах, дивна поезија, искра тајанствена! Ја никада нијесам могао разабрати да ли је она искра бесмртног огња, али је бурна клапња, чедо уског поднебља нашег. Са земне је катедре сматрам вјетреним наступом; но када се човјек попне више од самога себе, онда види биједност људску, и када је поета може рећу да је жрец олтара свесвјетија. Поета је клик смртога с бурнога нашега бријега, поета је глас вапијућег у пустињи, он сања о бесмртију, довикује га и за њим се топи. Он види велики лист од књиге мироби-тија отворен, у њему чита чудества створитељева. Они су његово најслађе пиће, он се њима опија, он силом воображенија изводи из блатне земље клицу небеснога живота-трулину боготвори. Његов се едем шири, на луковима тврди.

- Жубор листића и распуцање цвјетовах, хука мора и вјтрових су глас моје музе.

О љубави, вери и језику:

- Ал` је ђаво, али су мађије,
Али нешто теже од обоје:
Кад је виђу ђе се смије млада
Свијет ми се око главе врти.

Липо, љепо, лепо и лијепо
Било, бјело, бело и бијело-
-листићи су једнога цвијета
У пупљ се један одњихали.

Љепше ствари нема на свијету
Него лице пуно веселости

-... благо томе кога срце служи
И ко није сасма остарио...

Вјеруј вјери која се не ломи,
Која земљу с небесима веже.

Биљарда - Музеј Петра II Петровића Његоша

КЛУБ

Раднички је клуб прави
ту се такмичи, дружи и слави.
Свака победа
пехара је вредна.

Домине, игра права
зна је дама свака.
У пикаду, ко је лаке руке,
бодови се брзо скупе.

Наши пензионери
играју таблиће,
а они њих претворе
у бучне младиће.

Ни у шаху нема шале
битке воде до победе праве.
Алке, мете лаке,
ту су активне баке!

После сваке битке ове
домаћице наше окрепиће крхке,
снагу даће
шоља чаја врела.

У старости
штафелаја се лати,
насликај шта желиш
и немој стати.

Ако ти ништа од овога
не иде од руке
ти у хору запевај без муке,
или фолклор заиграј,
или песму напиши.

Није лако
пензионер бити,
свој таленат
не треба крити.

Председница овог клуба
Сваком шансу ствара-
Добро дошли,
до победе пошли!

Медаља и пехара
никад доста
и Раднички међу
првима поста.

**Зорица Шевић,
чланица Клуба „Раднички“**

ŠTA KORISTITI KOD NEVOLJNOG MOKRENJA?

**Sim
Bex**

021/422-560
47-24-580
Vojvode Bojovića 4,
21000 Novi Sad
e-mail: simbex@eunet.rs

BESPLATNI INFO TELEFON
0800 322-560